

Utbildningsinspektion i Sidensjöskolan förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Sidensjö skola	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Sidensjöskolan den 12–15 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/ Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Örnsköldsviks kommun och Sidensjöskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Sidensjöskolan intervjuades rektorn, lärare och förskollärare samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklassen och alla klasser i grundskolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Sidensjöskolan

Sidensjöskolan	Antal barn och elever
Skolbarnsomsorg	35
Förskoleklass	9
Grundskola	59

Sidensjöskolan ligger i samhället Sidensjö cirka 2,5 mil från Örnsköldsviks tätort. Samhället består av i huvudsak lantlig bebyggelse med enstaka inslag av flerfamiljshus. I samhället finns en relativt stor andel egna företagare inom jordbruk, åkeri etc. Sidensjö ligger inom acceptabelt pendlingsavstånd till Örnsköldsvik tätort. Flera elever har lång väg till skolan och åker därför skolskjuts. Verksamheten omfattar förskola, skolbarnsomsorg, förskoleklass och grundskola. Grundskolans verksamhet är organiserad i åldersblandade grupper. Förskoleklassen är en åldershomogen barngrupp men har vissa aktiviteter tillsammans med grundskolan lägre åldrar. I skolans lokaler finns även förskola med cirka 40 barn i åldrarna 1–5 år. Skolan är byggd i slutet av 1950-talet med en utbyggnad under 1990-talet. Inspektionen omfattar inte förskolans verksamhet.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Sidensjöskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Sidensjöskolans elever utvecklas och får kunskaper i grundskolans ämnen i enlighet med de nationella målen. Uppföljning av elevernas lärande genomförs strukturerat i svenska, matematik och engelska och föräldrar informeras om kunskapsutvecklingen vid utvecklingssamtal. Arbetet med normer och värden har gett mycket goda resultat. Skolan följer även upp de sociala målen för eleverna. Skolans lokaler är ovanligt välhållna. Föräldrar är överlag nöjda med utbildningen, lärarnas engagemang och bemötande.

Arbetsron vid inspektionstillfället under lektioner är mycket god. Elever som inspektörerna träffat är trygga och trivs i skolan. Eleverna upplever att de har en bra skola. Utbildningen är meningsfull och eleverna anser att de har nytta av de kunskaper de får lära sig. Det tematiska arbetet med musikfestivalen varje höst är uppskattat och främjar elevernas lust att lära. Skolans ledning och det kvalitetsarbete som genomförs ger goda förutsättningar till förbättringar. De allra flesta i personalen har utbildning för den verksamhet de ansvarar för.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan har inte fattat beslut om anpassad studiegång (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte någon egen skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten (förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan upprättar inte individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Tydliggöra målen i samtliga ämnen.
- Elevers och föräldrars möjligheter att delta i arbetet med skolans arbetsplan.
- Elevers och föräldrars möjlighet att ha synpunkter på de skolövergripande ordningsreglerna.
- Säkerställa att informationen om andra alternativ än förskoleklass ges till föräldrar.
- Säkerställa hur informationen om rätten till modersmål och studiehandledning på annat modersmålet ges till de elever som behöver det.
- Säkerställa att läromedlen är aktuella, särskilt inom samhällsorienterande ämnen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper, utveckling och lärande

Enligt inspektörernas bedömning ges skolans elever goda möjlighet att utvecklas enligt läroplanens intentioner. Resultaten av de nationella proven i årskurs 5 vårterminen 2006 visar att 27 procent av eleverna ej uppnått målen i svenska, 9 procent i matematik och 18 procent i engelska. Den relativt stora procentuella andelen elever som inte når målen, exempelvis i svenska, beror i hög grad på det lilla elevantalet i årskursen vilket medför att ett fåtal elever ger stora andelar av den totala elevgruppen. De elever som inte nått målen bedömer skolans lärare vara på god väg till måluppfyllelse.

Enligt kunskapsprofilen i matematik för årskurs 2 är 88 procent eller fler säkra på 16 av de 20 områden som testats. Enligt observationsschemat i svenska i årskurs 2 klarar de allra flesta elever att nå de mål som ingår i bedömningen. Elever från Sidensjöskolan är enligt uppgift väl förberedda inför studierna i Bjästaskolan i årskurs 7.

Normer och värden

Vid intervjuer uppges att alla elever trivs och känner sig trygga vid skolan. Stämningen i klasserna är god. Lugn och arbetsro präglar lektionerna och resultatet av arbetet mot kränkningar är mycket gott. Vid inspektionstillfället framförs att det inte finns någon elev som upplever sig kränkt eller trakasserad. "Det finns ingen mobbning" är det spontana svaret från alla intervjuade grupper. Ibland inträffar smärre konflikter som omedelbart tas om hand av vuxna, ifall inte eleverna själva reder ut situationen. Skolan följer den handlingsplan mot kränkningar och mobbning som utarbetats gemensamt för skolområdet. Eleverna känner till hur de ska agera ifall kränkningar eller andra incidenter inträffar, även om de inte i detalj kan redogöra hur skolan skulle agera ifall allvarliga kränkningar inträffar.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Vid besök i verksamheterna upplever inspektörerna att arbetsron är god. Vid besöket arbetade eleverna intresserat med uppgifter lärarna instruerat om. Stämningen i alla klasser var god och ljudnivån låg. En del prat kring arbetsuppgifter förekom men kändes på inget sätt störande.

I Sidensjöskolan finns klassråd i alla klasser. Exempel på frågor som diskuterats i klassråden är hur skolans regler kring användningen av sparkcyklar och hur svordomar och bråk ska hanteras. Något skolövergripande elevråd finns inte. Skolgemensamma frågor tas upp till diskussion på klassråd och ibland också vid föräldramöten. Eleverna har representanter i matrådet och i Skol-IF:s styrelse.

Eleverna anser att deras inflytande på själva undervisningen är bra. De får vara med och bestämma innehållet till en del och kan även påverka arbetsformer och redovisningar av arbetsområden. Vid inspektionstillfället fick elever i årskurs 1-2 planera sitt arbete med hjälp av en planeringsbok där läraren skrivit ner olika alternativ att arbeta med. Exempelvis fanns rubrikerna palinspel, korsord, miniläsebok, mönster, matte och B-boken. De intervjuade eleverna anser att de fått ökat inflytande allt eftersom de blivit äldre.

Eleverna i varje klass utformar klassens regler tillsammans med sin lärare. Vid inspektionen framkommer dock att det är tveksamt i vilken omfattning föräldrar och elever varit delaktiga i utformandet av de skolgemensamma ordningsreglerna, utformandet av handlingsprogrammet mot kränkande behandling och upprättandet av kvalitetsredovisning och arbetsplan för skolan.

Skolverket vill uppmärksamma kommunerna på att det från och med den 1 juli 2006 införts förändringar i skolformsförordningarna när det gäller ordningsregler i skolan. Rektorn har ansvaret för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Det är viktigt att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs.

Föräldrarnas uppfattning är att föräldramöten fungerar bra och att det är det forum för inflytande de har. Innan föräldramöten träffar föräldrarepresentanter från varje klass rektorn och lärarna för att förbereda frågor inför själva föräldramötet. Föräldrarna anser att personalen och rektorn tar till sig deras synpunkter. Förslag till förbättringar och åtgärder tas snabbt om hand och effektueras om det finns möjlighet. Exempelvis har föräldrarna varit delaktiga i utformandet av skolans utemiljö. Föräldrarna är mycket nöjda med bemötandet från skolans personal och rektor.

I skolans handlingsprogram mot kränkande behandling redovisas hur det förebyggande, upptäckande och åtgärdande arbetet mot kränkningar genomförs.

Information om handlingsprogrammet skickas till alla hem. En elevgrupp kallad NAMO (Nätra Anti Mobbing Organisation) träffar vuxenrepresentanter

där bland annat rektor och elevhälsan deltar. Rektorsområdet har påbörjat arbetet med att utveckla en likabehandlingsplan. Dock finns ingen likabehandlingsplan som är känd bland personal, elever och föräldrar.

Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Alla klasser i grundskolan är organiserade i åldersblandade grupper. Tre grupper finns för årskurserna 1–2, 3–4 och 5–6. Förskoleklassens 6-åringar (minietterna) utgör en egen grupp men arbetar vid ett flertal tillfällen tillsammans med årskurs 1–2. Skolans pedagoger är organiserade i två arbetslag, ett för förskoleklassen och årskurserna 1–2 och ett arbetslag för årskurserna 3–6.

Skolans pedagoger uppger att den åldersblandade undervisningen har sin orsak i att det finns för få elever i varje årskurs för att kunna ha åldershomogena klasser. Även om lärarna helst skulle föredra åldershomogena klasser så anser de att det finns pedagogiska fördelar med åldersblandad undervisning, exempelvis kan individualisering lättare ske och det finns fler kamrater att vara tillsammans med. Skolan arbetar gemensamt med ett större musiktema varje höst som redovisas genom en föreställning i november.

Individanpassning och stöd

Det nära stödet som ges till elever sker i vardagsarbetet. Med det menas att det i huvudsak är undervisande lärare i olika ämnen som ger eleverna det direkta stödet. Det sker med hjälp av handledning från personal som tillhör elevhälsoteamet, STUG. I elevhälsoteamet finns specialpedagoger, kurator, skolpsykolog och skolsköterskor. Identifiering av elever i behov av stöd sker av lärare i arbetslaget och ansökan om hjälp sker till elevhälsoteamet. Elevhälsoteamet delas med Bjästa- och Köpmanholmensskolan. Stöd kan även fås via rektorsområdenas gemensamma specialpedagoger, (RGS). Till elevvårdskonferenser kallas berörda lärare, representant från elevhälsoteamet och föräldrar. Rektorn för skolan deltar alltid i elevvårdskonferensen.

Vid intervjuer uppges att alla elever i behov av stöd får det stöd de har rätt till. Åtgärdsprogram skrivs av specialpedagoger tillsammans med ansvariga lärare och föräldrar. Alla elever som har särskilt stöd har åtgärdsprogram.

Vid inspektionen framkommer att det finns elever vid skolan som är utredda och bedömda att tillhöra särskolans krets. Dessa elever är inte mottagna i särskolan. Det kan innebära att rättigheten att få arbeta efter särskolans kursplan och senare få bli bedömda efter särskolans betygskriterier inte ges dessa elever. Delar av ämnen eller hela ämnen har tagits bort från undervisningen. Rektorn för skolan har delegation på att fatta beslut om anpassad studiegång, men inget sådant beslut har fattats och därför har heller inte återrapportering skett till nämnden.

Utvärdering av lärande och bedömning

För eleverna finns bearbetade ämnesspecifika mål i svenska, matematik, engelska och så kallade sociala mål. Dessa informeras om i början av läsåret vid utvecklingssamtalen. I övriga ämnen är målen relativt okända för elever och föräldrar. Läs- och skrivutveckling och utvecklingen i matematik följs upp genom test och observationer i årskurs 2 och nationella prov i årskurs 5.

Utvecklingssamtal genomförs en gång per termin. Elever och föräldrar är nöjda med den information som ges vid utvecklingssamtalet. Vid inspektionstillfället har ingen av eleverna någon individuell utvecklingsplan (IUP). Kravet på att alla elever skall ha en skriftlig, framtåsyftande individuell utvecklingsplan gäller från den 1 januari 2006.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I skolans kvalitetsarbete utgår personalen från sina vardagsproblem i enlighet med den modell som kommunen infört, problembaserad skolutveckling, PBS. Personalen identifierar vardagsproblem, analyserar dessa och synliggör de utvecklingsbehov som finns. Resultatet av detta arbete sammanställs och utgör ett underlag till skolområdets kvalitetsredovisning. Personalen uppger att arbetet med att förbättra kvaliteten känns mer vardagsnära sedan det nya arbetssättet infördes. Dock har den tid arbetssättet använts varit för kort för att kunna säga om kvalitetsarbetet gett förbättringar av kvaliteten i verksamheten.

Sidensjöskolan har inte en egen kvalitetsredovisning. Det finns en områdesövergripande kvalitetsredovisning för Nätra rektorsområde, läsåret 2004/05, det vill säga det rektorsområde som omfattar Sidensjö- Köpmanholmen- och Bjästa skolor samt tillhörande förskolor. Kvalitetsredovisningen tas fram för rektorsområdet genom att varje arbetslag inom de olika verksamheterna i för- och grundskolorna genomför utvärderingar med hjälp av ett underlag benämnt; "Arbetsordning för kvalitetsarbete". Där beskrivs; "Nuläge (Vardagsproblem/Analys) – Problemanalys – Lösningförslag – Resultat – Analys gentemot uppdraget – Lärdomar – Utvecklingsbehov". Därefter skickar arbetslagen in sina utvärderingar till områdeschefen som sammanställer utvärderingarna till en gemensam kvalitetsredovisning för hela rektorsområdet.

Inspektörernas bedömning är att kvalitetsredovisningen inte visar vilka resultat som är specifika för de olika skolorna och hur den enskilda skolan lyckats med att nå de nationella målen. Exempelvis görs ingen redovisning över elevernas resultat i relation till uppnåendemålen i årskurs 5. Det är oklart hur andra nationella mål har följts upp. Det är även oklart om kvalitetsredovisningen omfattar förskoleklassernas och fritidshemmens verksamhet, även om personalen i förskoleklassen och skolbarnsomsorgen utvärderar sitt arbete tillsammans med grundskollärarna. Sammanfattningsvis skriver ledningsgruppen i kvalitetsredovisningen att det är lärarnas upplevelse i klassrummen som vitaliserat skolutvecklingen. På vilket sätt elevers och föräldrars synpunkter har tagits hänsyn till redovisas inte.

Arbetslaget i skolan har identifierat ett antal problemområden och redovisat lösningförslag. Lärdomar och utvecklingsbehov som identifierats dokumenteras i en arbets-/utvecklingsplan. Elever eller föräldrarepresentanter deltar inte i framtagandet av arbets-/utvecklingsplanen och erbjuds inte heller möjligheter till det.

Skolledning och kommunikation

För skolans ledning finns en rektor för förskolan, förskoleklassen, skolbarnsomsorgen och årskurserna 1–5. Rektorn har tidigare tjänstgjort som biträdande rektor vid skolan i tre år. Rektorn ingår i skolledningen för Nätra skolområde tillsammans med områdeschefen och ytterligare fyra rektorer. Rektorn har även ansvar för dagbarnvårdare och för Resans förskola i Bjästa, där rektorsexpeditionen finns. Totalt har rektorn personalansvar för drygt 40 personer. Personalen uppfattar att rektorn har kompetens och vilja att vara en pedagogisk ledare för verksamheten. Rektorns omfattande ansvar och de nyligen utökade administrativa arbetsuppgifterna, gör att förutsättningarna för rektorn att vara den pedagogiska ledare som efterfrågas upplevs begränsade.

Det råder en god stämning vid skolan och en bra sammanhållning mellan elever och personal. Vid intervjuer uppges att elever och föräldrar uppskattar lärarna och rektorn för sitt engagemang och för deras bemötande.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bland annat i skollagen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Sidensjöskolan fördelar undervisningstiden utifrån en sedan tidigare antagen lokal timplan för Nätra rektorsområde. Enligt den erbjuds eleverna 6667 undervisningstimmar fördelade över de nio skolorna.

Modersmålsundervisning i annat modersmål än svenska erbjuds till de elever som har behov av det. För tillfället finns inga elever som har modersmålsundervisning på annat modersmål. Det råder en osäkerhet vem som ansvarar för information om rätten till modersmålsundervisning, studiehandledning på annat modersmål och svenska som andraspråk.

Avgifter för aktiviteter tas ut vid enstaka tillfällen och till en obetydlig kostnad. Sammantaget överstiger inte kostnaden 100 kronor per läsår. Elevers val finns på elevernas schema varje vecka och eleverna erbjuds ett varierat antal aktiviteter inom flera av skolans ämnen.

Informationen om olika alternativ till verksamhet att välja på för föräldrar till 6-åringar ges i förskolan. Dock råder delade meningar ifall man som förälder kan välja andra alternativ än förskoleklass till sin 6-åring.

Personalresurser

Personaltätheten vid skolan uppgår höstterminen 2005 till 8,7 lärare per 100 elever och alla lärare har pedagogisk utbildning. Det kan jämföras med kommungenomsnittet som ligger på 8,1 lärare/100 elever och riket som ligger på 8,2 lärare per 100 elever. Andel lärare med pedagogisk utbildning för kommungenomsnittet ligger på 88 procent. De flesta av personalen har utbildning för den undervisning de ansvarar för.

Vid skolan finns en personalgrupp benämnd pedagogisk resurs och en elevassistent. Denna personalgrupp har i huvudsak pedagogisk utbildning på högskole-

nivå. De ansvarar för elever med någon form av funktionshinder.Handledning fås genom rektorsområdenas gemensamma specialpedagoger, (RGS).

Läromedel, pedagogisk materiel och utrustning

Tillgång till läromedel är god. Inspektionen visar dock att en del läromedel, främst inom samhällsorienterande ämnen, kartböcker och vägghangar är inaktuella.

Skolan har en eller tre datorer i varje undervisningsgrupp. Datorerna används ofta av elever i undervisningen, exempelvis för renskrivning av elevarbeten och faktagörningar på internet.

På skolan finns idrottshall och salar för slöjd. Undervisning i textilslöjd genomförs i den lokal där förskoleklassens verksamhet bedrivs. Simundervisningen genomförs i Köpmanholmens simhall.

Skolan har ett eget väl nyttjat bibliotek, men med en relativt begränsad upplaga böcker. Biblioteket används även som grupprum under lektioner. Det finns ingen särskild personal som har ansvar för biblioteket, utan eleverna kan låna böcker genom ett eget självlånesystem. Böcker kan även lånas via boklådan i Själevad.

Skolan har en egen matsal och maten lagas på plats. Alla intervjuade är överens om den goda kvaliteten på maten. Elever med olika former av allergier bemöts med stor förståelse av skolans personal.

Datum	Ort
2007-01-31	Umeå

Anders Nylander
Gunnar Swenson